Návrh VZN vyvesený na úradnej tabuli v Obci Veľká Lomnica dňa ***13.9.2012***
Návrh VZN zverejnený na internetovej stránke Obce Veľká Lomnica dňa ***13.9.2012***
VZN č.5/2012 schválené obecným zastupiteľstvom: ***29.10.2012***
VZN vyvesené na úradnej tabuli v Obci Veľká Lomnica dňa ***30.10.2012***
VZN zverejnené na internetovej stránke Obce Veľká Lomnica dňa ***30.10.2012***
VZN nadobudlo účinnosť dňom 14.11.2012

Komunitný plán Obce Veľká Lomnica 2012 - 2016

2012

OBSAH

Úvod ... **3**

1 Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb ... **4**

1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb ... *4*

1.2 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov ... *6*

1.3 Analýza sociologických a demografických údajov obce ... *9*

1.3.1 Demografické údaje obce ... 10

1.3.1.1 Poloha obce ... 10

1.3.1.2 História obce ... 11

1.3.1.3 Obyvateľstvo obce ... 12

1.3.1.4 Školstvo ... 13

1.3.1.5 Nezamestnanosť ... 13

1.3.2 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb ... 14

1.3.3 Sociálne znevýhodnené skupiny v obci ... 14

1.3.3.1 Seniori ... 15

1.3.3.2 Nezamestnaní ... 15

1.3.3.3 Deti a mládež ... 16

1.4 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb ... *17*

1.5 SWOT analýza v sociálnej oblasti ... *18*

2 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb ... **20**

2.1 Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb ... *20*

2.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb ... *21*

2.3 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb ... *22*

Záver ... **23**

Použitá literatúra

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb, MPSVaR SR, 2009
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb, PhDr. Woleková a Mgr. Mezianová, Socia, 2004
- PHSR Obce Veľká Lomnia 2009 – 2013
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, aj keď jeho obsah nie je novinkou. Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným a koordinovaným postupom.

Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je hlavne posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín.

1 Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zásadne zmenilo poskytovanie sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania služieb tzv. štandardnej kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. ***sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb*** (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania)

2. ***sociálne služby na podporu rodiny s deťmi*** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlaďovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu)

3. ***sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku*** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencia, požičiavanie pomôcok)

4. ***sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií*** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií)

5. ***podporné služby*** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny)

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obciam vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR, najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálno-technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálno-technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (tzv. zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej a sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy.

Podľa § 80 zákona č. 448/2008 obec:

a) **vypracúva a schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb** vo svojom územnom obvode

b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja

c) **je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu služ**bu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, v odkázanosti na opatrovateľsú službu, v odkázanosti na prepravnú službu a ďalšie

d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu

e) **poskytuje, alebo zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby** na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľaháreni, v nízkoprahovom dennom centre, sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári, opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, prepravnej služby, odľahčovacej služby

f) **poskytuje základné sociálne poradenstvo**

g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h) uzatvára zmluvu o poskytovaní sociálnej služby, o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej

osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom soc. služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie

V ustanoveniach §82 a § 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní.

Podľa § 82:

(1) Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

(2) Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

(3) Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Na účel vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83 hovorí o povinnosti obce vypracovať komunitný plán a o tom, čo má tento plán obsahovať:

(1) Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb a vyšší územný celok vypracúva koncepciu rozvoja sociálnych služieb v spolupráci a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode, b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.

(2) Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

(3) Vyšší územný celok vypracúva a schvaľuje koncepciu rozvoja sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb a komunitných plánov sociálnych služieb obcí vo svojom územnom obvode.

(4) Obec a vyšší územný celok sú povinné predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb a návrh koncepcie rozvoja sociálnych služieb na verejnú diskusiu.

(5) Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahuje najmä

a) analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo vyššieho územného celku vrátane vyhodnotenia materiálno-technického vybavenia sociálnych služieb a vzdelanostnej štruktúry zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,

b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín,

c) analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce alebo vyššieho územného celku,

d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo vyššieho územného celku,

e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb vrátane určenia personálnych podmienok, finančných podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok na ich realizáciu,

f) spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.

(6) Obec a vyšší územný celok zverejňuje komunitný plán sociálnych služieb a koncepciu rozvoja sociálnych služieb vhodným a v mieste obvyklým spôsobom.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je :

- posilňovať sociálnu súdržnosť obyvateľov obce
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji a v niektorých prípadoch predstavujú pre obyvateľov hrozbu, či vyvolávajú strach a neistotu

1.3 Analýza sociologických a demografických údajov obce

Sociálna analýza má za cieľ podporovať aktuálny stav sociálnych služieb ich terajšiu potrebnosť s predpokladanými potrebami v budúcnosti. Analýza vychádza z demografických údajov obce, vekovej štruktúry občanov a dostupných sociálnych ukazovateľov.

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

A) sociologické faktory - majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to najmä

- *demografické zmeny* – znižovanie počtu narodených detí a zvyšovanie počtu seniorov
- *zmeny v životnom štýle* – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií
- *oslabovanie tradičných ľudských hodnôt* – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva

B) technologické faktory

- ovplyvňujú tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby
- dochádza k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s čím však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu
- informatizácia spoločnosti = šírenie informácií z akejkoľvek oblasti, možnosť poskytovať sociálne služby aj s využitím telekomunikačných technológií

C) ekonomické faktory – od 1. júla 2002 začala decentralizácia verejnej správy, sociálne zariadenia a služby prešli do pôsobnosti samospráv, zariadenia získali viac kompetencií a v súčasnosti sa môžu uchádzať o fin. prostriedky z fondov EÚ

D) politické faktory – určuje ich parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami

1.3.1 Demografické údaje obce

1.3.1.1 Poloha obce

Obec Veľká Lomnica sa nachádza na severovýchodnom Slovensku, leží na úpätí Vysokých Tatier, na ľavom brehu rieky Poprad, pri sútoku Popradu a Skalnatého potoka. Leží v nadmorskej výške 639 m.n.m., vo vzdialenosti 4 km od susednej obce Matejovce, 2 km od obce Huncovce a 8 km od najvýznamnejších miest v Popradskej kotline, Popradu a Kežmarku. Nachádza sa v malebnom prostredí v severovýchodnej časti Popradskej kotliny v blízkosti najvyšších slovenských hôr Vysokých Tatier.

Pre obec je charakteristická panoráma Vysokých Tatier s dominantou Lomnického štítu. Veľká Lomnica má napojenie na cestnú aj železničnú sieť. Je situované v blízkosti cestného európskeho spojenia východ - západ E50, vzdialenosť do mesta Poprad a Kežmarok, ktoré sú ekonomickým a priemyselným centrom podtatranskej oblasti je len 8 km. Letecké spojenie je možné cez letisko Poprad-Tatry vzdialené 11 km.

Vzdialenosť do veľkomiest Košice je 109 km a do hlavného mesta Bratislavy je 332 km, do centra prešovského samosprávneho kraja Prešov 72 km, na poľsko-slovenskú hranicu 45 km.

1.3.1.2 História obce

V katastri obce sa nachádza opevnené sídlisko z konca doby kamennej a začiatku doby bronzovej, nazývané Burchbrich. Začiatok osídlenia je spojený s ľudom s badenskou kultúrou, ktorí sa tu bez násilného prerušenia dožil doby bronzovej. Zánik hradiska nastal v dobe otomanskej kultúry. Bolo tu odkrytých viac ako 70 drobných hlinených zvieracích plastík, tiež kolieska kultových vozíkov, napodobeniny kamenných sekeromlatov, plochých hlinených idol a terčíky črepov z nádob. Ekonomickú základňu tvoril chov domácich zvierat a pastierstvo. Rozvinutá bola textilná výroba, doložená veľkým počtom hlinených praslenov. Otomanská civilizácia na Spiši bola asi v 15. stor. p.n.l. náhle prerušená. Na území Veľkej Lomnice však žili ľudia aj v ďalších obdobiach vývoja. Od prvého storočia n.l. sa tu usadili Kelti. Svedkami doby rímskej sú nálezy rímskych mincí z 2. – 3. stor. a z čias Veľkomoravskej ríše sa vo Veľkej Lomnici našla železná hrivna a slovanská keramika. Hoci dejiny Lomnice začínajú v praveku, Veľká Lomnica vystupuje pod svojím menom až v roku 1257. Vtedy totiž daroval uhorský kráľ Ondrej II. jednému zo svojich dvoranov, Adolfovi, a jeho sestre Gertrúde, dvornej dáme, časť územia horného Spiša. Adolf so svojou sestrou a jej manželom založili rod Berzeviczyovcov. Sídlom tohto rodu sa na dlhú dobu stala Veľká Lomnica. Názov obce dokazuje, že okolie bolo osídlené Slovanmi a prví osadníci boli Slováci. Až neskôr, v polovici 13. storočia, sa medzi nimi usadili aj prichádzajúci nemeckí kolonisti, ktorí postupne v obci nadobudli prevahu. Veľká Lomnica sa dlho spomínala len ako Lomnica, ale keď v 14. storočí neďaleko nej vznikli ďalšie dve obce s rovnakým názvom, bolo potrebné ich diferencovať. A tak v roku 1361 nachádzame už pomenovanie „Magna Lomnitz“, teda „Veľká Lomnica“. Prvé presné údaje o zložení a počte obyvateľstva pochádzajú z roku 1700, keď v obci bolo 692 obyvateľov. Z nich bolo 28 gazdov, 46 želiarov a 7 kurialistov. V 18. storočí vypukol v obci mor a spôsobil, že polovica obyvateľov vymrela. Do prázdnych domov prichádzalo nové obyvateľstvo, ktoré v obci začínalo nový život. Prichádzali predovšetkým Nemci, a tak až dve tretiny obyvateľstva majú nemecký pôvod. V 18. storočí si tu dal rod Berzeviczyovcov vybudovať dva kaštiele, nižný – pôvodne pevnosť – bol zbúraný a na jeho mieste bol postavený nový

reprezentatívny kaštieľ talianskymi architektmi. Vyšný kaštieľ stál uprostred obce, bol prebudovaný na barokový kaštieľ. Na prelome 19. a 20. storočia bola obec z hľadiska zamestnania pomerne málo diferencovaná a väčšina obyvateľov žila z malého výnosu z pôdy. To zapríčinilo veľkú vlnu vysťahovalectva, keď viac než jedna tretina obyvateľov odišla za prácou do Ameriky.

1.3.1.3 Obyvateľstvo obce

Veľká Lomnica mala k 31. 12. 2011 4 316 obyvateľov. Hustota zaľudnenia Veľkej Lomnice predstavuje 225 osôb na 1 km^2.

Za alarmujúcu možno pokladať tendenciu rastu rómskej populácie. Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2001 sa k rómskej národnosti prihlásilo 22,14 % obyvateľstva (výsledky zo sčítania domov a bytov 2011 ešte nie sú známe). V porovnaní s kategóriou nerómskeho obyvateľstva, ktorú možno rozdeliť do troch rovnakých skupín s približne rovnakým počtom mužov, žien a detí, v skupine rómskeho obyvateľstva počet detí až dvojnásobne prevyšuje skupinu mužov a žien.

Tab. 1:
Vývoj počtu obyvateľov v obci:

Rok	Počet obyvateľov	Z toho Rómov
2000	3 586	1 254
2001	3 641	1 311
2002	3 691	1 334
2003	3 728	1 380
2004	3 779	1 427
2005	3 809	1 485
2006	3 924	1 548
2007	3 997	1 630
2008	4 109	1 705
2009	4 129	1 837
2010	4 249	1 898
2011	4 316	1 941

Tab. 2:
Veková štruktúra obyvateľov k 31. 12. 2011:

Veková kategória	Počet obyvateľov	Z toho Rómov
0 - 14	1205	892
15 - 20	455	251
21 - 59	2 144	752
60 – 64	166	17
65 - 69	111	15
70 - 74	97	9
75 - 79	62	4
80 - 89	70	1
Nad 90	6	0

1.3.1.4 Školstvo

V obci Veľká Lomnica sa nachádza Základná škola s materskou školou a Spojená škola. Organizačnými zložkami spojenej školy sú Špeciálna základná škola a Odborné učilište s učebnými odbormi krajčírka - odevná konfekcia a bielizeň, stavebná výroba - murárske práce. Pri základnej škole funguje Centrum voľného času.

1.3.1.5 Nezamestnanosť

Veľkým problémom obce, je nezamestnanosť obyvateľstva – prevažne z rómskej osady. Nízka vzdelanostná úroveň znižuje možnosť zamestnania a dlhodobá evidencia na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny prispievajú k tomu, že uchádzači o zamestnanie strácajú pracovné návyky a možnosť zamestnať sa klesá prakticky na nulu. Obec v rámci svojich možností pomáha zvyšovať pracovné návyky nezamestnaných organizovaním Malej

obecnej služby (aktivačné práce), v rámci ktorej momentálne zamestnáva 75 obyvateľov prevažne z rómskej osady.

1.3.2 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Obec Veľká Lomnica nie je zriaďovateľom zariadenia sociálnych služieb. Od 02. 02. 2012 pôsobí v obci penzión pre seniorov a od 01. 03. 2012 denný stacionár pre seniorov. Tieto zariadenia sú však súkromné.

Obec v spolupráci so Spišskou katolíckou charitou zabezpečuje opatrovateľskú službu pre 2 občanov. V prípade požiadaviek obec spolupracuje so Zariadením pre seniorov v Kežmarku, ktorého zriaďovateľom je mesto Kežmarok. V blízkej obci Žakovce sa nachádza Zariadenie sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov v pôsobnosti Prešovského samostatného kraja. V Žakovciach sa tiež nachádza útulok pre bezdomovcov. Taktiež v neďalekom meste Svit sa nachádza útulok pre bezdomovcov, ktorého zriaďovateľom je Prešovský samosprávny kraj.

Obec prispieva na stravovanie dôchodcov, ktoré je zabezpečené v stravovacích zariadeniach v obci a prevádzkuje Klub dôchodcov. Taktiež obec priznáva 1 x ročne sociálne znevýhodneným občanom (prevažne osamelo žijúcim seniorom a ťažko zdravotne postihnutým osobám) príspevok na zabezpečenie životných potrieb.

V obci od roku 2008 s menšou prestávkou funguje Terénna sociálna práca najmä pre členov marginalizovanej rómskej komunity. Obec však vidí potrebu vybudovania komunitného centra priamo v osade, kde by sa komunitní pracovníci venovali predovšetkým stále početnejšej skupine detí do 15 rokov, ako aj poskytovaniu sociálneho poradenstva ostatným obyvateľom osady.

1.3.3 Sociálne znevýhodnené skupiny v obci

Cieľovým zameraním sociálnej práce má byť nielen jednotlivec, ale hlavne komunita. Komunita je subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t. j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách, alebo na štátnych opatreniach.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť takto:

a) seniori
b) nezamestnaní
c) deti a mládež

1.3.3.1 Seniori

Táto kategória občanov má trvale prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní k pomeru k ostatným vekovým kategóriám. V našej obci tvoria seniori (t. j. občania starší ako 60 rokov) 11,86 % obyvateľstva.

V spoločnosti sa stretávame s týmito situáciami, ktoré zvyšujú odkázanosť seniorov na sociálne služby:

- predlžuje sa individuálny aj priemerný vek
- narastá chorobnosť a tým sa zvyšuje aj závislosť na sociálnych službách
- strata životného partnera (vdovstvo) a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity.

V súčasnosti Obec Veľká Lomnica zabezpečuje pre seniorov stravovanie v stravovacích zariadeniach v obci. V obci taktiež funguje Klub dôchodcov, ktorý usporadúva rôzne spoločenské a kultúrne podujatia pre svojich členov. Nakoľko obec nemá vlastné zariadenie sociálnych služieb, rieši potreby občanov odkázaných na sociálnu službu spoluprácou so zariadeniami v okolí, najmä so Zariadením pre seniorov v Kežmarku a Spišskou katolíckou charitou, ktorá zabezpečuje pre obec opatrovateľskú službu.

1.3.3.2 Nezamestnaní

Početnou skupinou, ktorá potrebuje pomoc, sú nezamestnaní. Najmä dlhodobo nezamestnaní sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje

predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácie pracovať, čím sa stávajú neuplatniteľnými na trhu práce. U dlhodobo nezamestnaných klesá aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potencionálnym zamestnávateľom. Táto skupina pochádza prevažne z rómskej osady.

V rámci Lokálnej stratégie komplexného prístupu si obec dala za cieľ vybudovať komunitné centrum v rómskej osade a uchádzať sa o finančné prostriedky z Európskych fondov na zabezpečenie fungovania komunitnej práce. V komunitnom centre obec plánuje realizovať aj kurzy na zlepšenie možnosti občanov zamestnať sa.

V súčasnosti v obci pracujú 3 terénne pracovníčky – jedna terénna sociálna pracovníčka a 2 asistentky terénnej sociálnej pracovníčky, ktoré pochádzajú priamo z rómskej komunity. Tieto pracovníčky pomáhajú nezamestnaným s vypĺňaním tlačív pre potreby Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, a taktiež pomáhajú uchádzačom o zamestnanie s písaním žiadostí o prijatie do zamestnania a životopisov.

Obec sa snaží o podporovanie udržiavania pracovných návykov občanov, ktorí majú problém uplatniť sa na trhu práce, pomocou Malej obecnej služby (aktivačné práce).

1.3.3.3 Deti a mládež

Deti a mládež sú jednou z najohrozenejších skupín. Je potrebné pre nich vytvárať podmienky, aby mohli zmysluplne využívať svoj voľný čas. V obci funguje Centrum voľného času, ktoré deťom ponúka rôzne krúžky a počas prázdnin voľnočasové aktivity. K dispozícii je aj využívanie viacúčelového ihriska pri Základnej škole s materskou školou vo Veľkej Lomnici.

Taktiež v obci pôsobí Hnutie kresťanských spoločenstiev detí a mládeže eRko, ktoré pravidelne usporadúva pre deti a mládež rôzne podujatia. V pravidelných intervaloch sa uskutočňujú stretnutia detí, každoročne sa organizujú letné tábory a spoločné akcie na celoslovenskej úrovni. Taktiež sa priamo v rómskej osade uskutočňujú pastoračné stretnutia, ktoré vedú absolventi Rómskej animátorskej školy pochádzajúci priamo z rómskej osady.

Deti a mládež do 20 rokov tvoria v obci 38,46 % obyvateľstva. Čo je však alarmujúce je veková kategória detí do 15 rokov. Z celkového počtu 1205 detí je až vyše 74 % detí rómskeho pôvodu. Tieto deti sa len v malej miere zúčastňujú na dianí v Centre voľného času. Obec má aj z tohto dôvodu víziu vybudovania komunitného centra priamo v rómskej osade, kde by sa mohli komunitní pracovníci v plnej miere venovať rómskym deťom a ukazovať im, že sa dá žiť aj inak, ako to vidia okolo seba.

1.4 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Celosvetová tendencia starnutia populácia sa prenáša aj do požiadaviek na sociálne služby pre občanov v poproduktívnom veku. Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. V budúcnosti by bolo vhodné sa orientovať na:

- zabezpečenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek, a to najmä pobytovej formy sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb a zariadení pre seniorov, opatrovateľskej služby v domácom prostredí
- zabezpečenie stravovania pre dôchodcov
- udržanie terénnej sociálnej práce
- vybudovanie komunitného centra v rómskej osade
- vybudovanie sociálnych bytov v hlavnej časti obce, ako aj v segregovanej rómskej osade
- zabezpečenie jednorázovej finančnej podpory
- spolupráca s hnutím kresťanských spoločenstiev detí a mládeže eRko pri organizovaní podujatí pre deti a mládež – finančná výpomoc

1.5 SWOT analýza v sociálnej oblasti

SILNÉ STRÁNKY:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- rozvitý cestovný ruch v regióne
- existencia špecializovaného vzdelávania pre oblasť sociálnej služieb (študijné odbory sociálna práca)

SLABÉ STRÁNKY

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- neexistencia vlastného zariadenia sociálnych služieb
- absencia komunitného centra
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- nedostatočne zabezpečená bezbariérovosť v obci

PRÍLEŽITOSTI

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov

- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- možnosť žiadať a využiť granty a prostriedky z európskych fondov
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- možnosť organizovania malej obecnej služby na podporu pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných občanov

OHROZENIA

- vysoká nákladovosť sociálnych služieb
- klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálno-technického zabezpečenia
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast poštu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, vrátane zabezpečenia sociálnych služieb
- nízke príjmy seniorov nepostačujúce na pokrytie prijímanej sociálnej služby
- predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity

2 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

2.1 Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb
b) rozvoj ambulantrných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom
c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania sociálnych služieb
d) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Obec Veľká Lomnica sa snaží napĺňať tieto priority nasledovne:

- prostredníctvom neverejného poskytovateľa poskytuje opatrovateľskú službu u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí
- v prípade potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v pobytovom zariadení aktívne spolupracuje so zariadeniami v blízkom okolí - najmä Zariadenie pre seniorov v Kežmarku
- aktívne spolupracovať s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb pôsobiacimi v obci
- poskytovať príspevok na stravovanie dôchodcov a zabezpečiť dôchodcom so zníženou pohyblivosťou donášku obedov
- pre občanov so sociálnymi spoločenskými problémami preskúmať možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú určené

- spolupráca s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Kežmarku
- spolupráca s Lokálnym partnerstvom sociálnej inklúzie okresov Kežmarok a Stará Ľubovňa
- aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenie do spoločenského života v obci
- rozšírenie bytovej výstavby
- aktivizovať mládež
- uchádzať sa o prostriedky na vybudovanie komunitného centra v rómskej osade
- zabezpečiť v rozpočte obce finančné prostriedky na sociálnu prácu
- vytvoriť organizačné a technické podmienky na ďalšie vzdelávanie zamestnancov pôsobiacich v sociálnej oblasti (rôzne druhy vzdelávacích aktivít, štúdium popri zamestnaní

2.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Veľká Lomnica úzko participuje na PHSR obce Veľká Lomnica 2007 – 2013. čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce sú v súčasnom programovom rozpočte ohraničené, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu. V možnostiach obce nieje schopnosť realizovať zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania (Európsky sociálny fond, Fond sociálneho rozvoja, podpora projektov cez MPSVaR SR).

2.3 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni poslanci. Od nich sa očakáva, že vyjadria podporu požiadavkám občanov vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predloženom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov na verejnom zhromaždení
- dotazník pre seniorov

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Veľká Lomnica minimálne 1 x ročne prerokuje správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Záver

Všeobecne záväzné nariadenie o zabezpečení stravovania dôchodcov. **(3/2010)**

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“.

Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti, no zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec pri snahe aktívne pôsobiť v oblasti sociálnej politiky musí preto využívať aj iné zdroje financovania.

Veľká Lomnica, 30.10.2012

____ signet ____
Mgr. Peter Duda
starosta obce